

1

СЪВРЕМЕННОСТ

2015

Вадимир Зарев
главен редактор

Иво Рафаилов

Ива Петкова-Яус. Момиче с гужарчета

В БРОЯ

Владимир Пенев
живопис

Ива Петкова-Яус
фотографии

СЪВРЕМЕННИК

1

2015

Година XLIV
Основател
Павел Вежинов

РОМАН

Маруха Торес

**ЧАКАЙТЕ МЕ
НА НЕБЕТО**

*от испански
Мария Пачкова*

5

**АНТОЛОГИЯ
РАЗКАЗ**

Маргарет
Атууд

**ДЮШЕК
ОТ КАМЪК**

*от английски
Маргарита
Дограмаджян*

93

Томас
Макзуейн

**НАДНОРМЕНО
ТЕГЛО**

*от английски
Здравка Евтимова*

109

Ернст
Вихнер

**ПОРУМЕНЯЛОТО
ЛИЦЕ МИ
ПРЕВЕДИ**

*от немски
София К. Георгиева*

121

ПОЕЗИЯ

Николай
Кънчев

130

НОВЕЛА

Виталий
Шчигелски

ДРОМАДЕРЪТ

*от руски
Пенка Кънева*

139

РАЗКАЗ

Робърт Кувър

**ДА ИЗПИЕШ
ЕДНА БИРА
НАВЪН**

*от английски
Маргарита
Дограмаджян*

157

ТРАДИЦИИ

Мохамадали
Киани

**НОУРУЗ В
ИРАНСКАТА
ЦИВИЛИЗАЦИЯ**

160

ПОЕЗИЯ

Сухраб
Сенехри

*от персийски
Славена Георгиева*

163

РАЗКАЗ

Лори Мур
ЗА СПРАВКА

*от английски
Маргарита
Дограмаджян*

165

РАЗКАЗ

Майли Малоу
**ЖЕНИТБА
ОТ РАЗСТОЯНИЕ**

*от английски
Маргарита
Дограмаджян*

171

ПОЕЗИЯ

Иван Цанев

— 187 —

ОТ ПЪРВО ЛИЦЕ

Георги
Панакочев
**СЛУЧКИ ОТ
ФОТОГРАФСКАТА
ЛЕНТА**

— 196 —

Здравка
Евтимова
РАЗКАЗИ

— 215 —

РАЗКАЗ

Теса Хадли
ОПИТ

*от английски
Василена Мирчева*

— 237 —

IT DEPENDS

Лев Симкин
**ЛЮБОВНИ
ИСТОРИИ**

*от руски
Пенка Кънева*

— 251 —

ПОЕЗИЯ

Аксиния
Михайлова

— 259 —

Патриция
Николова
РАЗКАЗИ

— 267 —

Йордан Колев
РАЗКАЗИ

— 283 —

Крис Роуз
**БИОГРАФИЧЕН
РЕЧНИК
НА НЕУСПЕЛИТЕ
ПИСАТЕЛИ**

*от английски
Галина Величкова*

— 295 —

МУЛТИМЕДИЯ

Калоян
Праматааров
**СЛЪНЦЕСТОЕНИЯ
НАД ЧЕРНАТА
РЕКА**

— 315 —

ПОЕЗИЯ

Мишел
Бютор
*от френски
Анелия Велева*

— 331 —

ОТЗИВ

Бернд Цабел
**ПАНАИРЪТ НА
КНИГАТА И...**

*от немски
Румяна Захариева*

— 331 —

ИСТОРИЯ

Тони Джуд
**КАКВО
НАУЧИХМЕ...**

*от английски
Юлия Гешакова*

— 341 —

Сюзън
Орлийн
**СТРАСТ ПО
ОРХИДЕИ**

*от английски
Ина Ескенази*

— 351 —

ПСИХОЛОГИЯ

Мария
Конникова

*от английски
Василена Мирчева*

— 367 —

ИЗСЛЕДВАНЕ

Надина
Рагева Girod
**И БОГ ОБРУЧИ
ЖЕНАТА**

— 375 —

**КРИТИЧЕСКИ
ХРОНИКИ**

Мутко Новков
Патриция Николова

— 385 —

Журналистически борд:
Председател
Венелина Гочева
Зам.-председатели
Борислав Зюмбюлев, Петьо Блъсков
КК "Труд"
Управител
Венелина Гочева
1504 София, бул."Цариградско шосе" 47;
тел. 942/2375, 2376; office@trud.cc

Ива Петкова-Яус ...днес слепените ми устни са единствената песен...

Оформление и предпечат
Иво Рафаилов
Коректор Йорданка Белева

Формат 70x100/16. Печатни коли 26.
Ръкописи не се връщат и не се рецензират.
Печат - "АМИАНС ПРИНТ" ЕООД

РОМАН

Маруха Торес

Мария Долорес Торес Мансанера /Барселона, 1943/, по-известна като Маруха Торес, е извънредно популярна испанска журналистка, отразявала многобройни важни събития от съвременната ни история, и писателка, печелила престижните награди „Планета“ и „Надал“.

С писателите Мануел Васкес Монталбан /добре познат в България/ и Теренси Мойш, и двамата родени също като авторката в Равал, митичен квартал на Барселона, я свързва близко приятелство. На тях е посветен „Чакайте ме на небето“, написан в Бейрут роман за носталгията и стремежа към щастие, изпълнен с характерните за авторката ирония, самоирония и сарказъм.

ЧАКАЙТЕ МЕ НА НЕБЕТО

I. СРЕЩАТА

– Умряла ли съм?

Приятелите ми проявяваха безмълвна, но видима радост, толкова непонятна за мен, колкото и техните официални облекла. Ако, както предполагам, току-що се бях събрала с тях в Отвъдното, ликуването им се оказваше най-малкото неприлично.

– Ама съвсем ли? – настоях аз.

Те оставаха безмълвни. Усмиваха се, кланяха се, сваляха и пак слагаха цилиндрите си, скалпваха реверанси, пантомими като на циркови конферансиета, които си оспорват вниманието на една и съща публика откъм две съседни арени. Въртяха задници така, че пешовете на съответния им фрак да се развее кокетно във... въздуха ли? Въздух ли е онова, което дишат мъртвите? Сръчкавах се в ребрата и тананикаха лекомислена мелодийка.

– Маноло! – извиках. – И ти ли, дете беше толкова сдържан?

От тримата ни беше най-умерен и пестелив в приказките. Трима писатели от Квартала, израсли всеки по своему и със собствения си талант (техният – огромен), най-сетне събрани, и то не точно в нова поредица на нашата обща издателска къща. Покойници, починали, мъртви, и тримата. Първо Теренси, после Маноло. Сега като че ли беше дошъл моят ред. И тримата в шестдесетте си години, аз – най-младата.

Продължаваха да мълчат. Изплаших се Отвъдното да не ги е превърнало в неми, а не само в безплътни, или още по-лошо – обезвеществило в несъществени.

– Малко по-сериозно – помолих аз, едва ли не със сълзи на очи. – Не пазите траур за мен, вашата приятелка от Квартала ...

– Ама че си патица.

Дръзкият отговор ме улучи право в мозъка, и съвсем не става дума за литературен похват. Получих концентриран телепатичен удар, който се настани в мисълта ми без да минава през слуховите пътища, и той изведнъж ме обърка, повече със съдържаемото, отколкото със съдържанието. Защото те не само бяха синхронизирани. Бяха стереофонични! От Маноло бяха басите, а от Теренси – височините, плюс изречението в своята буквалност, защото то си беше негово. Колко ли пъти ми го беше повтарял галовно, когато му доверявах своите сърдечни мъки, украсени със заслепление; никой не проявяваше повече разбиране от него, добрият мой приятел, не по-малко високопарен от мен в опероподобните си любовни истории.

При все това, да те нарекат глупав, когато едва-що си прекрачил Несигурния праг не е особено приятно никому. Човек става недоверчив. Питях се дали на Оня свят, думичката „патица“, използвана като прилагателно, не придобива по-категорична окраска. А и нещо по-страшно: дали Маноло не е имал желание, в напуснатото предишно време, да ме нарича „патица“, в не един случай, а си е слагал юздата по силата на легендарното си малодушие?

А, що за труп бях аз, щом като и сега не можех да се отърся от отровната несигурност, която винаги ме бе измъчвала?

– Права си – добавиха те. – Ние сме телепатични (освен когато спим), стереофонични и умираме от желание да ти кажем в лицето колко непоносима, педантична и надута си станала.

– Това не е приветствие за добре дошла, това е оскърбление! – изревах аз.

Ударих с крак земята, а тя, бидейки несъществуваща, т.е., понеже нея никаква я нямаше, изгубих равновесие и започнах да пропадам, с панически вопъл. Приятелите ми, все така усмихнати, си мушнаха под мишница цилиндрите и направиха по едно тържествено премятане преди да ме уловят. Притисната между тях двамата, почувствала се малко по-сигурна, аз измърморих:

– Защо съм толкова нисичка? Знам, че смъртта свива човешките тела, но вие, които сте тук по-отдавна, ми се виждате много високи, каквито никога не сте били.

– Не си прави труда да говориш – взеха да ме поучават те. – Четем ти

мислите. Клетият ти мозък няма за нас тайни.

– Ако не се организирам във формата на диалог, аз се обърквам – запротестирах. – Навик от писането, предполагам.

– Видя ли? – заговориха си те над главата ми, обръщайки се един към друг. Т.е., това беше взаимен въпрос, както и отговорът. – Запазила е някои от земните си способности, макар че други, като онова чувство за хумор и онази ирония, на които преди се наслаждавахме, ще трябва да ги възкресим ние. От години е посърнала и раздражителна. Да се постареем да я разбудим, размърдаме и нашарим с камшика, за нейно добро и предвид целта на нашите намерения.

Преди да успея да ги попитам за това последното, те подхванаха доста успешен стег и отвлякоха вниманието ми, днес предполагам, че умишлено, като и двамата ме подтикнаха да се включа. Опитах се, но шлейфът на официалната ми рокля се усука в краката ми...

– Официална рокля ли? – изревах. – Какъв е тоя мой фасон? Бял сатен, аз? На моите години, при това с тоя задник? Я, обяснете като какво сте ме маскирали?

Или пък да не би... Многозначителна картина започна да се оформя в главата ми... Опитах се да я изтрия. Знаех, че те ще ми се подиграят. Постарах се да изпразня главата си. Понеже не можех, гледах да си представя набързо нещо, което да привлече вниманието им и да ги откъсне от моите размишления. Може би някой общ спомен щеше да свърши работа? Закуската на писатели в хотел Режина, с който започва всяка година Диада де Сант Жорди*?

Не, прекалено отдавна вече не се озовавахме заедно нито там, нито където и да било другаде, нито на този прекрасен ден, нито на който и да било друг... Продължавайки по този път, щях да се разплача. Дали да не се съсредоточа в Нил? Доколкото ми беше известно, Нил се харесва и на трима ни. Пък и е река, подходяща както за смърт, така и за литературни теми.

Напрасно усилие. Откоси от височайша церемония ме изпълниха от ухо до ухо, измествайки всякакъв друг образ. Видях много висок принц с розови бузи да ми връчва плакет и диплома, където е изписано моето име, видях вътрешността на ослепителен театър, претъпкан с по едновременному издокарани зрители, които ми ръкопляскаха, изправени на крака, и се насладих на придвижването по коридора на група гайдари, изпълняващи красив химн**.

Предадох се, действително, и ми беше все едно, че моите приятели ми четат мислите – така би ми харесало да умра, ако оная Проклетница с косата бе имала любезността да чуе мнението ми по въпроса.

– Не си прави илюзии, приятелко наша – срязаха те нишката на моето успокоително бълнуване. Ти се гътна докато подписваше екземпляри от

* 23 април – Денят на свети Георги или Сант Жорди, покровител на Каталония, който е и международен ден на книгата, се отбелязва нашироко като неофициален празник на каталонската култура и хората си разменят подаръци – червени рози и книги. – Б.п.

** Става въпрос за връчване на наградата на Принца на Астуриас, за която героинята мечтае. – Б.п.

последната си книга. Участва в разговор на тема литературата и жената – ама че новост – на шанда на Панаира на книгата в Мадрид. Още там изпадна в състояние на сънливост, скрита зад слънчевите си очила. Колапсът дойде по-късно, в шатрата, чийто уралитов покрив пламтеше на следобедното слънце, пред двайсетина – трийсет души, които чакаха да им разпишеш екземпляр. Как се отегчаваше ти в този отрязък от живота си!

Наведох глава. Бяха повече от прави, макар че не бих искала да си го призная дори мъртва.

– В какво си се превърнала ти, тийега*? – деформираното съществително, което Теренси така обичаше да използва, произнесено в унисон и от Маноло, ме стисна за гърлото. – Ти, момичето от Равал**, вярната чарнега***, предпочиташе да се тръшнеш изненадващо, произнасяйки речта си при получаване на Наградата за литература на Принца на Астуриас, в пряко предаване по международния канал на Испанската телевизия, малко преди излъчване на документален филм за изчезването на кантабрийската мечка, така ли? На това женище са му изпили акъла... Ще има да се наемат столове... На това му се казва да сънуваш омлети...

И те продължиха в същия дух, извършвайки вероятно първия буквален телепатичен превод на испански на старинни каталонски изрази, изпратен на Горния свят. Този изблик успя да ме развълнува и ме подтикна да внеса скромния си, макар и още по-нелеп, принос.

– Бог ни дава! – възкликнах аз, изтръпнала, понеже не напразно установявах че, макар като живи да не бяхме считани за истински каталонски писатели, там някъде, където и да бяхме, всичко се оказваше възможно, и никой не се терзаеше, че използваме по своему и с наслаждение езиците, които са ни обогатили, а не ограбили.****

„Бог ни дава!“, повторих аз меланхолично. Неизбежна редукция на необхватния и непреводим израз *Deu-n'hi-do*, който означава „Гледай ти“, „Колко?“, „Сериозна работа е тая“, „Ама че чудесия“, „Какво ли не трябва да изтърпи човек“... и още много други неща. Бог ни дава. И Бог ни взема. Бог... „Ако си тук, мръсно, излез да се покажеш!“, провикнах се аз. „Дължиш ми не едно обяснение!“

Ах, проплаках аз вътре в себе си – макар че, дали оставаше нещо вътре в мен, разполагах ли с лично пространство, при тези два дебнещи ястреба? – и поплаках за изгубените думи. Ах, поплаках за ненаписаните книги. Ах, поплаках за всичко онова, което съм могла да кажа на двамата си приятели, ако съм знаела, че те ще умрат преди мен, или на онези, които ми остават, ако бях предположила, че ще гушна букета преди тях. Плаках затова, че съм премълчавала колко много ги обичам, колко много са ми нужни, колко

* от *tiyer* (исп.) – жена – Б.п.

** квартал на проституцията в центъра на Барселона – Б.п.

*** чарнега – така в Каталония презрително наричат хората от икономическата емиграция, дошли от южните, по-бедни части на Испания – Б.п.

**** намек за онази част от каталонското общество, която не приема за каталонски писатели онези от тях, които пишат на испански, а не на каталонски, като Хуан Мерсе, Едуардо Мендоса и самата Маруха Торес – Б.п.

много им благодаря за всичко, което ми бяха дали през годините. Плаках вътрешно и без малко да заплача и външно – Теренси нямаше да има нищо против, но нека не забравяме колко предпазлив при излияния на чувства беше Маноло, – предвид силата на закъснялото ми разкаяние...

– Плеоназъм! – изпръхтяха те. – Всяко разкаяние е по същество закъсняло, дори когато ни връхлита ведно с престъплението, когато знаем, че вършим нещо лошо и съжаляваме за това, и все пак не се отказваме. Твоето е престъпление, извършено в условията на непредпазливост, разновидност, която никого не прескача. Извършителят на подобна простъпка никога не получава достатъчно голямо наказание, освен ако не смятаме за такова самото угризение, от което на едни не им дреме, а на други като нас им вгорчава живота. Утеши се, скъпа наша, защото с произнесените думи, с думите, от които така ни боли, неколцина сме способни да изградим мечтите си и, в най-добрия случай, своето литературно творчество, а то е най-непреходната мечта.

– Вашият коментар не ме ободрява, понеже умрях преди да предам на света произведения, по-достойни за похвала от предишните ми дела – фръцнах се аз, заслепена. Не обяснява и защо съм станала толкова нисичка, а вие толкова високи, нито факта, че съм облечена в рокля от бял атлаз, дълга, тясна и неудобна, след като не съм имала удоволствието да я нося по време на оргия от почести и чествания...

– Необяснимото е, че ти, кинолюбителка от класа, израснала в най-смадливите киносалони на нашия Квартал, в младостта си филмотечен и киноklubен плъх; ти, получила първата си любовна целувка – помниш ли я, нещастнице? – по време на двойна прожекция на *Палачът и Едно, две, три*; ти, която се пристрасти да гледаш филми на DVD и да разговаряш с артистите на глас, ти, именно ти, не долавяш, че те посрещнахме възпроизвеждайки една от най-хубавите сцени от *Design for living*, филма на Ернст Лубич по комедията на Ноел Коуард, който в Испания бе прекръстен на *Жена за двама*.

Схванах:

– Дребна съм защото играя Мириам Хопкинс! Тя беше почти джудже, а била и голяма проклетия, както разказва самата Бет Дейвис, която е работила с нея и дори ѝ ударила плесница в предишна версия на *Богати и известни*.

– Точно така! – След възклицанието, те се изчервиха. – Ясно е, че и двамата имахме желание да се въплътим в красавеца Гари Купър, защото Фредерик Марч, при целия си престиж, се държеше все едно носи корсет, както и Шарл Боайе, който, впрочем, беше много неубедителен първи любовник, приличаше на портиер от парижки хотел...

– Стига! Стига-стига! – върнах се аз към огорчението. Нека си спомним, че от доста време вече бях във Вечността, а моите приятели дори не ми бяха изказали съболезнования. – Срамота! Ще ми организирате нощни забавления в стил Париж от трийсетте години според Холивуд, за да отпразнувате пристигането ми на Оня свят! И бърборите ли, бърборите за кино, докато съм кажи-речи още топла... Можехте да се появите по-тържествено.

– Колко тържествено? Толкова?

Сега ги видях полегли на левия хълбок, в две ниши на стена в Уестминстърското абатство. Много близо до нас, седнали в брачна катафалка, Уелската принцеса Даяна и Доди Ал-Файед внимателно гледаха телевизионна програма, посветена на преживелиците им като безсмъртна двойка. Скулпторът ги беше изваял в мрамор, стиснали в ръка дистанционно.

– Това са те! – ревах аз по шекспировски, в тон с купола.

– Не се учудвай. Нашата способност за призоваване на призраци е почти неограничена. Имаме толкова неща да ти показваме! Толкова да ти разкриваме! Толкова да наваксваме, с твоя помощ! Това тук е повече от Гугъл! По-добро от Холивуд в добрите му времена!

– Говорете ми както го правехте преди. Един по един и всеки със своя неповторим глас. В противен случай ще ми се пръсне мозъкът. Боли ме гла-ва-та! И един аспириен не ми предложихте. Недопустимо! Отвъден свят с болка, че и без обезболяващи! Как може да се отнасяте с мен така! Как можахте? Как можете да продължавате?

Моят словесен залп отекина в празното пространство.

– Как може, можахте, можете! – настоях аз, силно раздразнена от тяхното мълчание. – О, нека някой ми помогне! Нека някой ми махне главата! За какво ми служи тя? Логично ли е най-благородната част от мен да страда, след като вече напуснах онова място, наричано обикновено Долина на сълзите?

– На това място тук може, когато може – отбелязаха те тайнствено. – Движим се в безкрайно пространство, където, за да си прекараш добре, са достатъчни добър сценарист и гъвкав хореограф. А ти не се тревожи за мигрената си. Тя е добър знак, възможно най-добрият!

– Все така не ви разбирам. Не виждам никакво предимство от пребиваването си тук. Първо, все още не наблюдавам в себе си проявления на благородното изкуство на телепатията на масовите комуникации. Второ – падам, ако не се опра на вас. Страдам от липотимии и агорафобия, затова и час по час ми се завива свят и се кандилкам в ефира. Измъчва ме, сякаш все още съм жива, че съм станала за смях като съм умряла по време на раздаването на посещения, и съм разочаровала хората, чакали там на опашка. И ме боли, да, боли ме, като си спомня за моите книги, речници, филми и записи с музика, без да споменавам моите копирени шалове, многобройните ми ориенталски украшения и други ценни притежания... Нима няма да се насладя на балсама на забравата! Аз съм с празни ръце! Което не пречи да си тежа сама на себе си! Уф, как се уморих! Искам стол! След като можете всичко, дойде ми божествен стол, в който тялото ми да се вмества съвършено. Стол като стол.

Те покорно произведоха един екземпляр в стил „рюстик“ от тази порода. Беше от тиково дърво, предлагаше солидни подлакътници и крака, както и удобна седалка, тапицирана с пъстър кретон в ярки цветове. Преди да положи задните си части, изпълнена с недоверие аз подуших заобикалящата ни безкрайност. Бях вече виждала подобна мебел в някакъв земен кът.

– Не, скъпа, не на Земята, а в киното, което там долу беше най-близкото до този Рай, на който ще можеш да се наслаждаваш, докато трае пребиваването ти сред нас.

– Как така докато?... – разпалих се аз... – Нима това моето е обикновено пребиваване? Пак ли ще ме изоставите?

Вместо да ми отговорят, те се впуснаха в обяснителни подробности.

– Той е от мебелировката на планинската вила в *Нека небесата ме съдят*, онази порочна цветна мелодрама, където главните роли изпълняваха Джийн Тиърни и Корнъл Уайлд. Тук седаше тя, за да крои злодейски планове като например как да се отърве от болния си от детски паралич девер, като го удави в идиличното близко езеро, или да свети маслото на детето, което носи в утробата си, симулирайки инцидент вкъщи. Велика е тая Джийн Тиърни. Можехме да я извикаме, обаче преди да те доведем при нас аз бях много зает, понеже свалях Ривър Финикс, а Маноло се опитваше да помири Троцки и Ленин...

Теренси беше проговорил със собствения си глас и ми стана по-приятно. По-приятно, но безкрайно тъжно.

Стоварих се в креслото, а то, за щастие, не се предаде, поемайки каменната плоча на моята несрета.

Маноло ме погали по косата.

– Спокойно, всичко ще ти разкажем. Имай ни доверие – каза той като на себе си.

Вдигнах крака и ги прегънах, като доближих ботинките една до друга на седалката; подпрях чело на коленете си, по които личаха една-две пресни синини и следи от пръстта в градината. Опънах късите си чорапи и въздъхнах дълбоко. Един момент. Какви ботинки, какви колене, каква градина? Какви къси чорапи?

С какво ме бяха облекли те?

– Нищо не разбирам! Искам да плача! – провикнах се аз, в плен на дълбоко отчаяние. – Да плача, да плача и да плача. И малко ме интересува, че ти, Маноло, ще се притесниш, или пък ти, Теренси, ще ме будалкаш. Няма да прекарам смъртта си в плен на този вид условности.

– Не се сдържай заради мен – отвърна Маноло. – Плачът е нещо, което тук липсва повече и от онзи превзет изглед от Нил, който преди малко смяташе да ни пробутащ. Де да можехме ние да плачем, де да ни болеше нас нещо.

И така, пуснах шлюзите. Цяла вечност по-късно, когато вече бях се утешила, а те двамата – умълчали, ние се плъзнахме по повърхността на огромно море, образувано от сълзите ми. Всеки от нас носеше бански костюм на райета, а надянат на кръста – надуваем пояс в бяло и жълто с патешка глава.

– Какво ти казвах – отбеляза Маноло, обръщайки се към другия. – Все още може да я използваме. Не е изгубила способността си да приема абсурда и да рови в него с любопитството на Алиса.

Прозях се.

– Скучно ми е – казах. Досадно ми е да плувам, без да виждам брега.

– Красят я също някои качества на Уенди, които ще ни дойдат добре – допълни Теренси. – Има добър усет за вътрешно обзавеждане. Влезе ли в празна стая, с три-четири нещица я превръща в собствена, обаче без излишъци от онази неизказана женственост, която се оказва така застрашителна. И е твърде склонна към свръхзакриляне на дечурлига.

– Това, на нивото, на което ние се движим – прие Маноло, – си има своето полезно значение.

Не ги разбирах. Плачът беше облекчил главоболието ми, но бедната ми глава се беше изпразнила и вътре в нея думите ставаха като памучни пухчета. Благодарна бях обаче, че те все така използват индивидуалната изразна формула в общуването. Толкова бях благодарна, че, вместо да им се карам както до момента, аз се разписках мързеливо в сълзите си и признах:

– Винаги съм искала да имам такъв пояс. Понеже бяхме бедни, трябваше да се задоволя с корков. Много благодаря.

Спасителен пояс за мъртвец, ама че парадокс. Все едно заглавие на полицейски роман от шейсетте. От Жапризо*, например.

– Много ли страдах? – попитах аз.

– Гладен съм – прекъсна ме Маноло. – Предлагам ви обяд с всичките му салтанати в нашия любим ресторант в Квартала. Преди това ще минем през офиса ми, най-подходящата обстановка за сериозен разговор.

Палаво настроен, Теренси дръпна запушалките на поясите ни, една подир друга. Излитайки, сгъстеният въздух издаде продължително, тройно и едновременно припръцкване, което, допускам, отиде да се прибави към излишъците в озоновия слой.

2. ПРОИЗХОДЪТ

Ние бяхме родени в Квартала. Идвахме от Квартала. Бяхме от Квартала. Деца на конкретен следвоенен период и на конкретно географско място, ние носехме татуирана на гърба си най-горчивата прищявка на Историята на нашата страна. Ние принадлежахме на улиците от онова детство. И това променяше всичко.

Който не е живял в V-ти район на Барселона от четирийсетте до шейсетте години на двайсети век не разполага с инструменти за вникване в корените, които аз делях с приятелите си. Дори и на нас самите не ни беше дадено да ги изтръгнем. Нивата, която ни хранеше, от която идехме, беше разоравана векове наред с потга на онези, изпълнявали извън стените, очертани от Рамбла, тежки задачи и мътни поръчки за други, които, в очертаанията на стените, завладяха Града; ние станахме тяхно притежание, без те дори да се доближат до нашата мизерия. В мрачните жилища, в които се трупахме, ние не знаехме при кого в крайна сметка отиват парите от нашия наем,

* псевдоним на Жан-Батист Роси /1931-2003/, френски писател и кинорежисьор – Б.п.

единствено така нареченият пълномощник минаваше с абсолютна точност да постави на масата неоспоримата и обичайна заплаха: принудително освобождаване. Зловещи думи. Звученето им присъстваше в кошмарите на моето детство, защото бях виждала натрупани по тротоарите дюшеци и кухненски съдове, най-различни мебели и продънени нощни гърнета, бях виждала разплакани жени, прегърнали децата си и възропите си, стегнати в кафяви парчета басма.

Нито един от нас никога не се сдоби с алибито на забравата. Нито на прошката.

Ние идвахме от тези земи, които, много преди да се родим, са били бостани, църкви, ханове за бедняци, бараки, приюти, манастири, благотворителни домове, обществени перални, нездравословни постройки, опрени една в друга сякаш за да не се разклатят, обхванати от една и съща смрад на общи нужници. Идвахме от фабриките, където бе горял дробовите си пролетариатът, възникнал от онази индустриализация, поддържана на пара от господарите, които дишаха прозрачния въздух на другия свой град, или на вилите си извън града и край морския бряг. Идвахме, и то беше в кръвта ни – в закваската на кръвта, както казваха майките тогава, – от гъстота на населението, единствена в света, от незаконни жилища, построени във вътрешни дворове и на тераси, от пренаселеност и несигурност. Идвахме от фекалните води, от постоянно влажните дрехи, защото слънцето изобщо не смееше да се доближи до нас. Третата крепостна стена, дала по-късно очертанията на Ронда и Паралело, ни зазида, завърши сегрегацията; ние бяхме чужда собственост и тази нова преграда се оказва решаваща за да ни задържи, така че смрадта от нашия Квартал да не достигне до гордата гръд на възникващия тогава Енсанче*.

Идвахме от корабостроителниците, от казармите, от безпътния живот и от мизерията. През неговата история е имало борби на отхвърлените, размирици за цената на хляба и бунтове срещу тези цербери на богатите, тези надзиратели на благотворителността – монахините и свещениците. Изгубилите битката са били екзекутирани, обесвани за назидание при вратите на града. С времето, Равал, превърнат в Китайски квартал и отчасти в V-ти район, се е научил да преглъща яростта си и да мълчи, да се спасява както може от разгрома, след като кръвта на анархистите обагрила неговите клоаки. Труд, и съчувствие, и братство, а също и свади, удари, викове, гневът, избухнал като летен фойерверк. Такъв беше моят квартал, нашият квартал.

Всеки от нас го живя по своему. Аз, сред проститутките, хотелчетата с почасови стаи, разпространителите на книги и списания, obuцарите -кърпачи, магазинчетата за презервативи и промивки, кръчмите; Маноло, няколко преки по-близо до Ронда, в район най-вече на работници, на победени във войната; Теренси настройваше писателското си ухо в занаятчийските улици, не чак толкова закъсали, където съседките го глезеха. И тримата, луди по

* Централен квартал в Барселона, проектиран от Илдефонсо Серда /1815-1876/, един от основателите на съвременното градоустройство. – Б.п.

киното.

С Теренси се запознах в юношеството си, с Маноло – когато бях на двайсет и няколко години. По онова време, и тримата вече се бяхме престрашили да навлезем в една друга Барселона, онази, която ни предлагаше бъдеще. Но никога не изхвърлихме Квартала от себе си.

3. ГОЛЯМАТА ГРЕШКА

Маноло прочисти гърлото си с дълга глътка сухо студено оръхо* преди да отговори на въпроса ми. Делеше ни канцеларско бюро с флекс на него. Познах мястото – беше офиса на сътворения от неговото въображение детектив Пепе Карвальо**, макар и с по-минималистична подредба, отколкото романите му подсказаха. Не миришеше на гозбите на Бискутер, нито достигаха до нас звуците на близката Рамбла.

– Как припадна вече ти го разказахме. Сред пълна скука. Става дума за естествена последица от продължително отегчение. Душата страда, подложена на мътно изхабяване, и тялото, защото то плаща за нашите грешки, иска помощ, също както каза на Кръстника добрият папа в третата част на сагата. Ти натрупа толкова досада в последните години, че един прекрасен ден ритна камбаната.

– Мъчих ли се много? – настоях аз.

– Не вярвам. Нещо повече, то стана за твое добро, както ще видиш по-нататък. Защото това е поучителен разказ, макар ти да не си даваш сметка.

Звън на лира прекъсна зараждащия се помежду ни диалог. Беше Теренси. Полегнал на златен триклиний, чийто крака завършваха във форма на птичи нокти, едва загърнат в бяла туника, той свиреше на инструмента, като поклащаше буйна черна грива.

– Ха, Теренси! – викнах. – Ти имаш коса!

– Да. И не е изкуствена, нито присадена. Сменям си прическата когато поискам и колкото пъти ми се прииска. Махам и слагам, махам и слагам! – затананика той, докато демонстрираше, за моя наслада, цял набор от косища.

– Може ли да продължим разговора си? – почти човешко нетърпение накара Маноло, детектива, да почука по масата с кокалчетата на пръстите си.

Теренси, все така като римски юноша, сега обаче с гъста зелена коса, не му обърна внимание.

– Оставете този скучен разговор... Стига вече погребални тържества. Като следовател може и да познаваш отлично стъпките, необходими за разрешаване на някой случай, но в това твое златно проявление изместваш Маноло-романиста. Ще съсипеш интригата, ако разкажеш на нашата прия-

* вид гроздова ракия – Б. пр.

** Главен герой на серия от детективски романи от Мануел Васкес Монталбан, някои от които са преведени на български. – Б.п.

телка тайните на досието, с което се занимаваме.

Той изтръгна от лирата поредица от весели звуци, нещо като фокстрот и веднага, в най-чистия стил на съседка от улица Понент, го смърри:

– Не виждаш ли, че ще я изплашим, ако ѝ разкажем всичко изведнъж? Тя, горката, досега, както се казва, е пасла сред правилно мислещи връстници, привърженици на ресторанти, благословени със звезди Мишлен.

– Е – запротестира Карвальо, сега отново съвсем Маноло. – Аз самият усърдно посещавах не един от твърде звездните.

– Добре знаеш какво искам да кажа. Хора които, докато ядат, говорят за ядене, и които се окопават в гастрономическата метафизика, докато отлагат неудобните въпроси.

Теренси изостави предишната си поза и кръстоса ръце и крака върху килимче, което летеше на височината на главите ни. Неочаквано, сега беше облечен с три четвърти жакет от жълт бродат. Отдолу надничача панталони в тон и тъмночервени чехли. Беше си сложил бял тюрбан, украсен горе на върха с пауново перо, захванато с твърде голям рубин.

– Нека ѝ направим демонстрация! – помоли се той. – Тя трябва да знае, че това тук е по-добро от MGM и Парамунт в добрите им времена, с щипка РКО!

Маноло поклати отрицателно глава и попипа с показалец основата на носа си, все едно си нагласява очилата. Беше запазил това движение, макар че сега вече не ги носеше.

– Искам още малко да бъда Карвальо и да помогна на горкото момиче в превратностите, поднесени му от съдбата. Макар да е ясно, че, възрастово и по социален произход тя няма нищо общо със златните девойки, които обичайно посещаваха офиса ми и ме повличаха към тъмни истории на измами и убийства.

– И в крайна сметка ти разбиваха сърцето. Както и това на Чаро – намесих се аз. – Чаро беше сто пъти по-добра от другите, зле омъжени жени от богатите квартали, преструвани, жадни за лоша репутация.

– Никои няма власт над чувствата на скута си – изрече Карвальо. – Нещо, което вече не бива да ни занимава. Поне нас двамата.

Дали имаше предвид него и мен, или него и Теренси?

Той впи в мен своите очи на следовател. Изминаха няколко много дълги секунди. Размърдах се внимателно на стола на Джейн Тиърни, изпълнена с безпокойство. Маноло изведнъж грабна флекса. Помислих, че ще насочи светлината към мен, както полицаите от филмите по време на разпит, но той неочаквано го обърна и постави лампата така, че снопът светлина да бъде право в лицето му. Беше тъжно лице.

– Погледни ме добре. През целия си живот не съм правил друго, освен да търся истината. Политическата истина, литературната истина, поетическата истина. Сега работя по един по-необхвален случай, признавам. Истината за смъртта. Какво можем да направим.

– Какво можем да направим от Тук Горее, щото Там Долу да не правят вечните едни и същи грешки? – намесих се аз, изпълнена с възбуждаща

тръпка, идеща откъм 68–ма година.

– Не. Какво можем да направим, за да прекараме Вечността по възможно най-добрия начин. Колкото до останалото... Ако като живи не успяхме да променим света, представи се какво ще успеем да променим сега. Нищо откъм Нищото. При все това, може би разполагаме с някаква възможност да поправим нещо много близко, нещо малко в сравнение със света, но голямо само по себе си? Помниш ли? Всеки стигна до това заключение по свой път, не си го казахме, но негласно го приемахме и то не без огорчение, преди да се появим насам. Да не си поставяме невъзможни цели, да оправим онова, което е близо до нас, да действваме според силите си. След като животът не беше какъвто го очаквахме, а какъвто се опасявахме, че е, а и Вечността не предлага големи решения...

– По какъв начин ще участвам аз?

– Ще ти го кажа после. Нека ти доверя, че от всички сълзи, пролети за моето отсъствие (като изключим строго семейните), и въпреки, че съм привърженик на умереността в скръбта, пазя като предпочитан спомена за твоите. Ти плачеше като момиченце, надавайки викове, и пусна на уредбата музиката от *Татуировка** с гласа на Конча Пикер** за ужас на съседите, защото беше в ранните часове на деня. Малко остана да те хване тока, когато, на излизане от душа, ти се хвърли, цялата мокра, стъпвайки по кабели, да отвориш вратата на онези приятели, които сметнаха, че именно с теб трябва да споделят мъката си по мен. Написа ми изискан некролог, основан на отношенията ми с рибата треска***.

– Този, който посвети на мен, също не беше лош, кралице – намеси се Теренс, от своето летящо килимче. – Но трябва да призная, че загрижеността ми да се изпълнят необходимите изисквания за моето многолюдно погребение ми попречи да прочета веднага некролозите.

– Наблюдавали сте ме! Чели сте ме – заключих аз, по-скоро раздражена, отколкото поласкана. – Следели сте стъпките ми. Били сте свидетели на моята безутешност. И нито един жест на симпатия от страна на призраците! Нито едно движение на мебел, нито едно полюляване на лампа, нито една ваша книга, паднала от моите полици. Никакво изпълняване като ваше проявление. Можехте да използвате моята Неус и моята Марикрус, те са винаги готови. Виждам ви: ти, Маноло, получаваш пощата ми в портиерната, а ти, Теренс, търкаш с парцала в моята кухня... Обаче сте лишени от чувствителност. Нито един знак не ми дадохте. Заслужавате да ви бях забравила.

– Никога. Та ти умираше за нас... Призоваваше ни с чаши. Първо ги пълнеше с уиски, после изпиваше съдържанието им, буташе ги и движеше масата, докато не посочеха буквите на имената ни.

– И говореше на портрета ми. Слагаше го пред телевизора, слагаше във

* Първият роман на Васкес Монталбан, в който се явява детективът Карвальо, филмиран от режисьора Бигас Луна. – Б.п.

** Конча Пикер /1906-1990/, испанска певица и актриса, една от най-изтъкнатите изпълнители на испанската традиционна песен. – Б.п.

*** Мануел Васкес Монталбан е известен с кулинарните си умения – Б.п.

видеото *Синуе, Египтянина* или *Земя на фараони* и казваше: „Аре, Теренси, за твое здраве“. Ех, проклетнице, колко ли пъти съм сядал до теб, на дивана. Дватама с Маноло слушахме жалните ти монолози. „Студено ми е“, повтаряше. „Духа ми в ребрата. Останах си без двете носещи стени, клатушкам се. Как ще успявам да се държа на крака всеки ден?...“

– „С кого ще се съветвам, с кого ще се смея, с кого ще споделям спомените, които са си само наши?“ – Моят шепот се сля с думите им, не бях забравила болката. И на Оня свят не се забравя.

– Как да не те доведем при нас? – възкликна Маноло с жест, който показваше, че въпросът е излишен.

Да ме доведат ли? Дали се отнасяше до мистичния факт на съблазняване на моето звездно тяло и отвеждане до тяхното Отвъдно, или, най-буквално, ми бяха теглили ножа? Не знаех дали да се чувствам ужасена или поласкана. Защото, трябваше много да са желали да ме видят отново, за да прибягнат, каквито ги познавам, до моето убийство. Тази последна хипотеза подобри мнението ми за моите приятели, и за мъжете като цяло.

– Да ядем! – затананикаха те в дует. – Да ядем и да се радваме!

Смееха се доволни, всеки седнал на единия от двата края на правоъгълна маса, постлана с покривка на квадрати. Никаква следа от офиса на Карбальо. Маноло блестеше с бяла гуаябера* и тъмния мустак от добрите времена. И Теренси носеше най-хубавото си сако, с пин на Сал Минео** на ревера.

Пред Теренси се материализира поднос с персебес***.

– Персебес от Галисия! – възкликнах. – Твърди се, че били на изчезване.

– Тук не липсват – успокой ме Маноло. – Първото, което трябва да научиш за Вечността е, че основния компонент на нашите фантазии е паметта. Тези персебес се дължат на неговата памет – Теренси умираше за тях, както знаеш. Опасявам се, че възстановяването на Кан Леополдо е грешка на всички ни.

Сдържах презрително възклицание. Но не и думите:

– Заведението на Леополдо да е това? Така ли?

Хвърлих поглед наоколо. Мъртвешката светлина, която идеше от улицата, едва описваше очертанията на масите и фигурите, които заемаха първия салон, а керамичните плочки по стената, бикоборските снимки и афиши изобщо не отговаряха на пъстрия, класически оригинал. На една маса в дъното мършав човек удряше върху нея с юмрук.

– Това е Манолете**** – прошепна Теренси. – Хрумна ни да го повикаме, точно когато си спомняше лоша корида и ей го на, не спира да приказва каквото му хрумне. Аз не бих се доближил до него.

– Ами Роса? Дори не сте успели да доведете собственицата, която е

* *Риза, спусната над панталона, много популярна в Куба и други тропически страни. – Б.п.*

** *Салваторе (Сал) Минео /1939-1976/, известен американски актьор, бисексуален, секс символ на своето време. – Б.п.*

*** *Pollicipes pollicipes – вид ядовити ракообразни, считани за деликатес – Б.п.*

**** *Мануел Родригес Санчес, наричан Манолете (1917-1947), смятан от мнозина за един от най-големите тореадори на всички времена – Б.п.*

душата на това място?

– Не ставай глупава, Роса нали е жива? Извикахме баща ѝ – ето го, идва.

Зарадвах се да го видя. Господин Хил винаги е бил любезен с мен. Щях да го попитам как му се отразява Оня свят, обаче той, без да забележи дори присъствието ми, излизайки сякаш от сънно състояние, изрецитира:

– За първо ястие, много пресни морски дарове. И великолепно лубина.

Определено, възстановката на собственика беше толкова далече от оригинала, колкото и тази на ресторанта.

– Много добре – одобри Маноло. – Първо ще си хапна порция шкембе. Любимото ми мезе, което си взимах, когато минавах оттук късничко сутрин, при някое от носталгичните ми завръщания в Квартала, след покупки на пазара Бокерия.

Вкопчена в моя Тиърни, опитах шкембето, което пристигна само – казах вече, че и моите приятели нямаха по-голям успех от мен с господин Хил; той така и не се върна, – и отсъдих:

– Вкусно ...

– Много добре го помня – прошепна Маноло, притваряйки клепачи. – Прекалено добре.

– И така, да повторим, да преценим? – вдигнах аз снопчето персебес, което държах в дясната си ръка. – Ти ми казваше... как беше? А, да, че основният компонент на вашите фантазии в това живописно Отвъдно били спомените.

– И Желанието – намеси се Теренси, по чиято брадичка се стичаше тънка струйка сок в посока към значката на Сал Минео.

Беше толкова трогателно човешко, че ако не беше опасението ми, че може и да увисна в съмнителния ефир щом напусна креслото си, то с голямо желание бих седнала на коленете му, за да го прегърна.

Като истински телепат, той се избърса подобаващо и, като протегна ръка, я постави върху дланта ми. Погледнах го безмълвно. Усетих тогава дланта на Маноло да покрива лявата ми ръка. Затворих очи, защото не можех да бъда по-щастлива, нито по-обичана, нито по-добре разбрана. Какво като се беше наложило да умра, за да го постигна?

– Прелетя ангел* – каза Маноло иронично.

Прочистих си гърлото. Беше ударил моят час за въпроси.

– Каква е загадката? – попитах.

– Каква загадка? – хайде пак синхронизирани. Че и опитват да се измъкнат.

– Ако още веднъж ми се обадите в дует, ще се сгромолясам с такава сила, че ще се озова в Монтсерат** на среднощна литургия преди да се е прекръстил и лудият абат! Ще ви оставя сами! Така да знаете. Още сега, един по един, разкрийте ми тайната...

* Буквален превод на израз, който се използва при настъпване на неочаквана тишина по време на разговор. – Б.п.

** Прочут бенедиктински манастир недалеч от Барселона, един от символите на Каталония – Б.п.

- ... нашата способност да призоваваме ли ...?
- ... причината, поради която ти си тук ли?
- ... защо тук е по-добре и от Холивуд ли?
- ... кой уби Джон Ф.Кенеди ли?

Изгледах ги съсредоточено, но това така и не доведе до нищо. Никога и не е водело до нищо, нито в Отсамния, нито в Отвъдния, там-долу.

– За това, после – скастрих ги аз. – Няма да ви позволя такива обяснения, оставам ги за по-нататък. Сега изисквам да ми разкажете коя е Грешката.

– Грешката ли? – те се отдадоха на онзи заговорнически и изплъзващ се поглед, който ги отдалечаваше от мен и ме вбесяваше.

– Да, свръхчовеци. Грешката, Дриснята, Разочарованието. Наричайте го както си искате. Нещо, което ви е изненадало с вдигнат във въздуха крак. Нещо, за разрешаването на което съм ви необходима. Не – пресякох аз нервните им опити да ме пресекат, предлагайки ми с тази цел примамливите запаси от персебес и шкембе. – Не ме прекъсвайте. Щом като ви е достатъчно да си спомните, за да възстановите... След всичко, което сте писали и отсъждали за Квартала, как е възможно да не сте способни да представите най-прочутия му ресторант? Какво във вас не ви го позволява? Или още по-лошо, какво извън вас?

Те престанаха да си разменят съзаклятнически физиономии и се обърнаха с намерение да се втренчат в мен. Беше приятно усещане – гледаха ме възхитени, в очакване.

– Много ти сече пипето, проклетнице – похвали ме Теренси.

– Типичната природна интелигентност на Квартала – заяви Маноло. – Гордея си с теб, винаги е било така. Ти няма да ни измениш и в този труден момент.

– Добре – изпухтях, нагласявайки се удобно в креслото Тиърни. – Време беше да заговорим открито. Разказвайте.

Маноло отвори уста, но Теренси го изпревари:

– Предлагам да си върнем вълшебното килимче от Багдадския крадец, в голям размер, и да прелетим над света и неговите привлекателни кътчета. По този начин разказа, на който ще подложим нашата тийџа*, ще се окаже по-забавен.

Скочих от креслото, толкова въодушевена, че вече не се страхувах, и ги хванах под ръка:

– О, да! В това има glamour! Glamour-glamour-glamour!

4. ТОВА ТУК Е ХОЛИВУД

– Добре, че не ни виждат. При тоя вид – отбелязах, – ще ни вземат за нелегални имигранти и току-виж ни арестували.

– Ще ни помислят за мултикултурна група, съставена от експерти по

* *видоизменено от тийџ (исп.) – жена – Б.п.*

Близкия изток – изказа мнение Маноло, – от ония, дето дебаркират от време на време в нашия средиземноморски град, за да протегнат я ръка, я пангар.

Теренси беше все така пременен като Сабу от *Багдадския крадец*. Искаше Маноло да приеме предложението му да го докара като Велик везир.

– В киното, Великият везир е винаги лош –изтъкна другият, за да аргументира отказа си, – нещо като предчувствие за Дик Чейни, користолюбив и интригант, обаче с туш на миглите.

Каква прекрасна възможност за кинолюбителка, обиколила света.

– *Багдадският крадец* – вметнах аз, пъргаво и педантично – беше прорицателен филм, понеже на багдадците, подтиснати от много омразен халиф, очевидно предвестник на Садам Хюсеин, един старец им предсказва, че някой ще се притече да ги спаси и те ще го видят как приближава сред облаци. Този някой не е друг, а Джордж У. Буш, със своята специфична представа за спасение на народите от Месопотамия и околностите, а именно, посредством бомбардировки.

– Кралице, не го удряй на политика, че ще ни вгорчиш екскурзията. А ти, Маноло, престани с глупостите. Едно маскиране като Велик везир страхотно ще отива на чудните ти мустаци.

Маноло прие с неохота, като ядосано дете, което отстъпва само и само да не го изключат от играта:

– Става. – Обърна се към мен. – А ти, коя искаш да бъдеш?

Бях мечтала за това толкова пъти.

– Поръчвам си Джийн Симънс от *Черен нарцис*. Спомнете си – чувствената непалска девойка Канчи, с shagong, гerdани, обеци, гривни със звънчета на глезените и златен пирсинг на носа. Канчи става гадже с тебе, Теренси, т.е. с един Сабу седем години по-голям от този, който сега те обитава.

– Да живее киното, което може всичко. – Теренси наведе украсената си с тюрбан глава. – И Отвъдното, което също си го бива.

Разкърших снага, с подрънкване, и тръснах гарвановочерната коса, която стигаше до кръста ми. Очите с цвят на море на Джийн Симънс заблестяха под моите вежди. Бях Канчи, с обаянието на нейната красота и младост. И с едни гърди, които цепеха въздуха.

Теренси пое командването.

Настанете се удобно – аз ще застана зад кормилото на собствения си килим. Освен, че като Скарамуш съм роден с дарбата да се смее и убеден в лудостта на света, познавам своите фантазии като самата си длан.

Той застана на носа, здраво стъпил на килима, папуците плътно прилепнали към крехкото возило. Кръстоса ръце на гърдите си, изпънал тяло, вирнал глава, отправил предизвикателство към времето. Ние с Маноло се похлупихме по очи, върху атлазени възглавнички. Приятелят ми Велик везир ме прегърна през раменете, аз прегънах крака така, че петите ми да се доближат до седалището и, като разтърсих глезени, гривните ми задрънчаха във Вечността. Скришом посегнах с жест на обиграна домакиня и попипах с длан opakото на килима, където не намерих никакъв възел.

– Измама-измама! – ревнах. – Този килим не е тъкан на ръка.

– Млъквай, Уенди, да не си каталонска туристка в базара в Истанбул? Не виждаш ли, че идва от Мека, обаче оная готината, Меката на киното? Къде иначе ще са останали летящи килимчета за такива като нас?

След като изрече това, Теренси пое дълбоко въздух. Радваше се на завидни дробове, там, на Оня свят.

– Подгответе се! Готови! Излитаме! Ето го Сабу, въведеният в сан дребен крадец, когато се отдалечава в края на филма! Само че той е сам, а аз поемам в най-добрата компания. Ще надам неговия век, който ще направим и наш, ако нямате нищо против.

– А кой беше той? – да ме бяха убили нямаше да мога да си го спомня.

– “Fun at adventures, at last!”

Маноло ме прегърна още по-здраво.

– Точно така. Приключения и забавление. Както ние си знаем.

Кой ли не е сънувал, че може да лети? Кой ли не се е страхувал от безкрайно падане? Сънят на полета и кошмарът на пропадането тежат върху клепачите, блюда на везните, които рядко успяваме да уравнилим. Метафора на ангела, който се страхуваме да бъдем. Ангел на небето. Паднал ангел.

Ще ви спася следователно от разказа за онова, което сте изпитали, ако се броите сред избраните да летят насън. Знаете, че няма думи за описване на пълнотата, този прилив на познание, който разтваря гърдите, нахлува в мозъка, разширява го и го насища с кислород и който за наше нещастие се изпарява при събуждането, като ни оставя носталгия по отсъствието – сътресение, подобно на предизвиканото от загубата на най-хубавата играчка или на най-хубавото детство. Колкото до пропадането, то не е тема на тази книга. А може и да е. Ще видим.

Прибавяше се и компонентът обич. Летене с най-добрите ми приятели от Квартала, след като вече съм живяла.

Теренси подхвана припева на песен, която и тримата много добре знаехме:

– „Ако искаш да летиши, мисли за нещо приятноо!“

– „Като онази Коледааа, когато намери щом стаана...“ – ние двамата с Маноло.

– „...играчки от стъклооо!“ – тримата заедно.

Малко ни интересуваше, че синтаксисът на версията, избрана от фабриката Дисни за да придружи класическия полет на Питър Пан и децата на семейство Дарлинг над испаноезичните страни, подминава светофари. Въпреки онова, което кинолюбителството препоръчва – винаги оригинална версия със субтитри, – този химн на незабравимото детство или си оставаше в порторикански вариант или изчезваше.

– Ще ти поднесем демонстрация на нашите умения... – започна Теренси.

– ... И на нашето безсилие – довърши Маноло.

Тържественият му тон пресече щастливата дрямка, в която бях потъ-

нала, люляна сред облаци и звезди.

– Вече ти казахме, че можем да постигаме правдоподобни възстановки на онова, което добре си спомняме, както и олицетворение на хора, които желаем да видим, стига да са умрели, или поне да са на път.

– Силата на паметта – кимнах аз.

– И на Желанието. Желанието, което движи долния свят, тласка и този, Другия, и му помага да определя граници, неясни и изличаващи се наистина, но не и по-малко мотивиращи.

– Кажете ми. – изправих се аз. – И тука ли желанието ощетява? Неосъществяването му, разкъсва ли те както и там?

– Ах, хитрушке. – Теренси поклати глава и тюрбанът му се раздвижи като двуетажен автобус, който припка по разбита настилка. – Ние, тук, за Желание говорим само от втора ръка. Онова, което изпитвахме, страстта да желаяш, яростта на кръвта, болката от загубата, това никакво го няма.

– Така си е. – Великият везир тъжно подръпна мустаците си. – Не искаме да те мамим. Колкото до екзалтирането, това, дето го виждаш. Игрите. Представленията. Шарадите. Компанията на други покойници, по наш избор. Твоето присъствие. Но нашето днешно Желание не е и сянката на онова, което беше, то е пост-желание, но и на толкоз сме благодарни. Справяме се.

– Мен обаче – изправих се и загатнах индийски танц – това, че няма да падам от летящо килимче и повече няма да страдам от любов, а за капак и ще си бъда с вас, ме изпълва с въодушевление. Ядем ли и пием на корем, без да дебелеем?

– Да!

– Достъпно ли е да узнаваме какво става там-долу?

– Да! – гласовете им надвиха шума на някакви атмосферни смущения. – И нещо безкрайно по-добро. В състояние сме да го забравим!

– Можем ли да пътуваме в миналото, в бъдещето?

– В миналото, можем и искаме. В бъдещето, нямаме никакво намерение. Макар че заради теб ще направим едно изключение.

– Бог съществува ли? – продължих аз безмилостно.

– Не! – каза Маноло. – Прави сме били ние, атеистите.

– Още по-прав съм бил аз – добави Теренси, – като египтолог от сой, пръкнал се на улица Понент. Вярвах в безсмъртието, и ето ти го.

Сниших глас, опасявайки се да не ме чувят силите на злото:

– Идват ли насам, ни в клин, ни в ръкав, други писатели?

– Само ако ги призовем. – Маноло се засмя като щастливо китайче.

– Няма и критици. Биха се появили ако мислим за тях, което е невъзможно – увери ме Теренси.

– Тогава, няма съмнение! – възкликнах. – Това тук е Раят!

Вдигнахме здравица за това наше щастие с шампанско, импровизирано от мъжа на Вдовицата Клико, който ни се яви за кратко.

– И за Квартала, за Рамбла, за Бокерия! – избухна във въодушевление Маноло. – За Средиземно море и за шкембето на Кан Леополдо! За тера-

сите на покривите от нашето детство! За събора на Сант Жоан! За стария Вълнолом! За нас!

Дойде редът на Теренси:

– За пазара Сант Антони, за улица Понент и за киното в събота! За дечицата, които не искат да пораснат и за клюкарките от Тива! За любовта без грях и за красотата без огорчение! За Квартала! За теб, тијега!

Развълнувана и, струва ми се, донякъде възгордяна:

– За вас и за този нов шанс, който ми давате да раста и да се уча. Бяхте добри с мен приживе и ще бъдете още по-добри отсега нататък. И за Квартала!

Последваха мигове на безплодно мълчание, сякаш ведно с шампанското бяха изчезнали и мехурчетата на нашите обещани приключения.

– Пшът. Момчета, момчета – усмихнах им се аз нежно, – какво правим?

– Поискай си каквото щеш. Може да постоим на върха на Емпайър стейт, стреляйки по хеликоптерите, за да защитим крал Конг, кауза от справедлива по-справедлива.

– Някоя друга вечер, приятели – въздъхнах. – Ще ми се да ме поразодите един четвъртък, Ден на Тялото Христово, по улица Унион. Искам пак да съм момиченце от тогавашния си Квартал.

На Теренси и Маноло им се навлажниха очите, които вече не бяха тези на Сабу, нито на Великия везир, и предположих, че същото става и с мен – плачех със собствени сълзи, а не с тези на Джейн Симънс, при спомена за любимия наш Квартал.

– Спешно трябва да ти кажем нещо – съобщи Маноло с мрачен тон.

Другият влоши нещата:

– Ти си единствената ни надежда.

– Кой? Аз ли? Това вече е върхът на чудесата! Точно когато най-добре се чувствах, оставам без увереност в себе си! Тя пада, и аз ведно с нея!

Речено-сторено! Заспусках се във Вечността с ритъм като за мъртъвци (Шемет, Алфред Хочкок). Т.е. сред изобилна музика и безконечна спирала. Надолу във въртопа се носех аз, придружена от мрачни акорди и с виковете:

– Мъже! Мъже-мъже! Все ще ни разочароват!

Обаче ето ти ги, че се появиха, отново игриви, докарани като смели каспърчета, за да подхванат моята задница и да спрат и предотвратят продънването на Рая.

– Ух! – изписуках удовлетворено. – Колко ми е приятно!

Те така сръчно ме люлееха, че се усетих пренесена във времето, когато бях петгодишна; точно тогава майка ми ме качи на лодка в увеселителния кът на Бреча де Сан Пабло и ме забрави за няколко часа – остави ме във властта на един лодкар, който се забавляваше, показвайки на дечицата техните антиподи.

В този случай няха никакви опасения от физическо естество. От друг характер бяха те.

– Кажете сега, какъв е проблемът?

– Същият онзи, който и ти долови, тијџа – измърмори неохотно Теренси.

– Грешката, Дриснята, Разочарованието. – Маноло сви рамене. – Нямаме друг избор, освен да ти разкажем...

– Защото на теб се пада да ни помогнеш – каза другият.

– Да го направим без никакво бавене! – И добавих, за пълнеж: – И да оставим демонстрацията за по-нататък!

Хванахме се за краищата на чаршафите, тъй като и аз бях нагиздена като Каспърка, и започнахме нещо като завръщане към не знам къде.

5. БАЛКОНЪТ

Изведнъж ни заобиколи нещо като мъгла, толкова изобилна, че не можехме да различаваме собствените си обеми.

– Какво е това? Изгубихме посоката ли?

Чух гласа на Маноло, заглушен от тази гъбена супа.

– Това е Кварталът, който не ни приема!

– Да, да, кралице – каза Теренси. – отхвърля ни, загръща се в саван, който не ни позволява да зърнем и фенерите на Рамбла!

Запазих угрижено мълчание, защото това внушаваше респект и, макар да бяхме все още свързани чрез нашите летящи краища и да усещах наблизено дишането на другарите си, аз се питах дали всепризнатата ми някога смелост ще ми помогне да посрещна привиденчески трудности.

– Уааааххх!

– Аааа! – изкрещях.

– Да му се не види, Теренси, престани да се правиш на глупак! – раздразни се гласът на Маноло.

– Извинявай, хитрушке, обаче много ми се искаше да те уплаша, все едно си Ингрид Бергман в *Светлина от газова лампа*, когато тя чуваше стъпки на тавана и се страхуваше да не е полудяла.

Мъглата се вдигна така неочаквано, както и се бе появила. Не беше минала напразно. Влагата, която е самата ѝ същност, ни смачка фасона; косата ми, на клечки, беше покрила скулите ми и се слепваше на тила; красивите наметала, покривали ни до преди малко, висяха като празни калъфи. През плата долових безпомощното изражение на приятелите си. Представих си колко глупаво изглеждам.

– Ето, виждаш. Онова, което най-силно желаем, което най-добре си спомняме, нашия любим Квартал... не можем да го възстановим. Мъгла и пак мъгла – простенаха в един глас и при пълен регрес. – Разполагаме единствено с балкона.

– Какъв балкон? – попитах.

– Там отзад – посочиха те с палец към един мавзолей, който се очертаваше зад гърба им. – Това е най-близкото подобие на кътче от Квартала,

което успяхме да възстановим.

Онемях. А пък мен не е лесно да ме накарат да млъкна.

– Занаяте ли се? Как е възможно от вашите привилегирани мозъци, мъртви наистина, но заредени с възможности, да се пръкне подобно безобразие? То е по-лошо и от печалната версия на Кан Леополдо, където се хранихме.

Покатерихме се на това, което те наричаха балкон. Трибуна от сив камък, мрачна и увиснала в празното пространство.

– Казах ти аз, че излезе едно нищо и никакво – намуси се Маноло.

Почувствах се изненадващо голяма. Или с други думи получих рязко покачване на самочувствието. Нищо не подхранва така егото на една жена както признаването на слабостите на мъжете, колкото и приятели да са те.

Потупах горната част на парапета.

– Тука, желязо. Обикновено перило, от ония, които обичах да ближа като малка. Ами къде са зелените щори, прясно боядисани? Къде са саксиите с мушката и карамфилчета? Къде са прострените дрехи, ония сини работни комбинезони на металургичните работници, дамските кюлоти, мъжките гащи, закърпените чаршафи, кърпите на квадрати за *fer farcells*^{*}, необходими допълнения, които всяка жена използваше, за да стяга вързопи поради липса на торби? Къде са парцалите за прах, направени от стари одеала на Армията победителка, от ония, дето ги раздаваха лошите проститутки от Обществена подкрепа? Къде са песните на жениците, които тупат рогозки и дюшеци от козина? Къде е котешкото мяучене и кучешкият лай?

Направих ефективна пауза, която никога не съм знаела да разгранича от пауза за поемане на дъх, и добавих:

– Не разбирам как, след като и двамата сте такива некадърници, сте успели все пак да стигнете до мен, да шпионирате мъката ми. Моят траур, моите два тежки траура, защото имахте дързостта да умрете един след друг и то в една и съща година, увеличавайки съответно болката, която ми причинявахте.

Те наведоха глава. Смирено, Маноло каза:

– Заслугата беше твоя. Ти ни викаше, не си ли спомняш? Мнозина мислеха за нас, поотделно, но само ти ни свързваше в монолозите си, в плача си, само ти страдаше за двамата. Ти ни привлече до своето униние, сложи ни да седнем до теб на дивана Филип Старк...

– Диванът е Чипъндейл. Не ми е до модерности – поясних.

– Ето, виждаш ли, кралице? – намеси се Теренси. – Диванът изобщо не го разпознахме. Ние само в теб гледахме, подкачахме около болката ти, като се питахме какво можем да направим, за да те утешим, и същевременно разбирахме, че, в силата, с която ти ни призоваваше, тупти нещо, което, Тук Гор, ни липсва. Оттогава до сега, хитрушке, ти премина през много лоши моменти, и то не само поради нашето отсъствие.

– Помислихме – изкашля се Маноло, не без известна предпазливост, – че последователната смърт на двама ни не само те потопи емоционално в

* /кат./ за вързопчета – Б.п.

униние, но и обърка твоя някога дързък дух, запрян зад решетките на персонажа, в който ти се бе превърнала. Тревожеха ни твоето безсъние, честотата, с която надигаше бутилката, часовете, които прекарваше в масажи, или с козметичката, или с фризьора, само и само за да убиваш времето в приказки, или със собственицата на магазина, от където си взимаше дрехи, за да се явяваш по телевизията. Ти не искаше да знаеш за това, което, обаче, много добре знаеше.

Изпръхтах.

– За какво ми е на мен Вечност, в която най-добрите ми умрели приятели не престават с упреците си? Проклятие, не може ли пък да бъдем божествено повърхностни? Ще ми кажете ли какво искате от мен?

– Като поет, каквото бях, аз изследвам една лирична теория, която обяснява причината на твоето незаменимо сътрудничество в нашето начинание.

– Каква, значи? Каква е тази теория? – застанах с ръце на кръста. С досадния влажен чаршаф, който все още ме покриваше, това не се оказа лесна работа.

– Уроборос. Доста време ми отне проучването, но ние разбрахме, че двамата с Теренси не съставляваме подходящо представителство, за да възпроизведем един така сложен като нашия Квартал, нито толкова богато като нашето детство. Тази фигура е уроборос, митична змия, захапала опашката си, символ на вечност и пълнота, която още Елиът използва, както и аз самият, в едно-две стихотворения. Първокачествен образ.

– Змия ? За да се види Квартала? – скандализирах се аз.

– Виж, ако го погледнем така... Представи си, че аз съм главата... Защото за главунест, главунест съм, сами ще се съгласите. Теренси би олицетворил опашката...

– Готина опашчица! – запляска с ръце другият.

– А ти ще бъдеш плодотворната част... Добре де, не ме карай да се изчервявам.

Замислих се.

– Ако не бяхме умрели, бих ви казала, че сме за психиатрия – предупредих, – но признавам, че, в рамките на безсмислието, има смисъл. Не баш смисъл-смисъл, но просто смисъл.

Махнах чаршафчето от лявата си ръка и почесах opakото на дясната, трик, който често прилагам, за да печеля време. Маноло са възползва, за да се отплесне:

– При нас с него думите са излишни. Един поглед, един жест, и готово – ето ти на тепсия исторически период, определено събитие...

– Премиера в Холивуд! *Ла Травиата* на Мария с Висконти, в Миланската скала! – изпадна в захлас Теренси.

– Обаче Квартала... Неговата вселена ни е прекалено близка, не сме в състояние да го представим, защото, когато единият от нас започне да си спомня, например за терасите по покривите, другият се набърква със споменаване на нещо съвсем лично, свидно. Понеже и двата спомена са центро-

бежни и едновременни, образът се разпръсква. Не се избистря и никога няма да се избистри, освен ако не разполагаме с третия елемент. Липсва ни междинната част на метафората, тази част, която позволява свързването на продълженията, като ни кара да се преливаме от единия към другия, от главата към опашката. Плодотворната утроба на нашата емоционална памет. И това си ти.

– Сега пък ме наричате тумбак! Единият е Мисълта, а другият веселата Опашчица. За мен остават карантите, магазинята, матката – онова, което винаги е било насъщно, но което от край време сте омаловажавали, за да си гледате кефа.

Притворих театрално очи.

– Проклятие. Лишени сте от чувствителност. Там долу не вярвах на мъжете, и тука няма да ми е възможно.

Шмекерувах. Ако тяхната Голяма Грешка ме бе изпълнила с удовлетворение, то увереността, че моето присъствие край тях е определящо за поправянето ѝ, бе събудила моята гордост. Но аз не трябваше да го показвам. Страхувах се, че ще свикнат с мен, че ще се уморят. А и че няма да бъда на висота.

Забравила бях, че те проникват в мислите ми. Теренси протегна обвита в мокър чаршаф ръка и ме погали по главата.

– Ех, тиџега, тази твоя несигурност. Двамата с теб трябва много сериозно да си поговорим, а и този тук също иска да ти каже нещо. Но не сега! Сега, да се захващаме за работа! Хайде, Уенди, сложи малко ред в нашата смърт.

О, да, малко ред-ред, казах си аз. Толкова много вълнения ме замайваха.

– Да направим оценка на ситуацията – реших, поемайки юздите на нашите съдби, поне за тази вечер.

– Ако ни опишеш Квартала такъв, какъвто го помниш ти, която си все още прясна, при това в трети вариант, този на твоите преживявания, ще успееш да го вдигнеш на крака.

Не ми хареса интонацията, с която Теренси произнесе думата прясна. Като се замислих за елиптичната фигура, която те ми предлагаша, аз се почувствах като току-що оваляна в брашно скумрийка, захапала опашката си и готова да премине в пържено състояние. Дали не бяха ме убили самите мои приятели? Това беше въпрос, който си бях задавала и преди, без това да ме разтревожи – убийството от носталгия не би трябвало да фигурира сред престъпленията. Друг въпрос ако са ме ликвидирали, за да се сдобият с прословутото туловище на уроборос. Макар че, в такъв случай, действието им не би ли било резултат на още по-голяма носталгия, а следователно и по-опростима? Носталгията им по Квартала, която ги е подтикнала да ме използват.

– Нашите две памети – добави Маноло – ще се съединят с твоята, смятам аз, щом ние съживим чрез теб някои чувства от времето и мястото на нашето детство.

– И когато го постигнете, какво смятате да правите? – осведомих се

иронично. – Ще ме изоставите заради някой по-младичък труп ли?

– За нищо на света! За нищо на света! – изчуруликаха те.

Сега знам, че не ме лъжеха, но тогава не им повярвах. Винаги съм мислила, че прекалено хубавите неща не траят дълго. Дори във Вечността.

– Добре, добре. Ще ви разкажа приказка. Но преди това, след като сте ми определили централна роля – подчертаното едва не замина по дяволите, толкова командаджийски се бях настроила – във вашата история, то позволете да поема полагаемата ми се власт. Нека ви кажа, че вашият Пост Живот е истински провал. Маскирате се час по час, но вашата способност да си намисляте отново интериори не ви е донесла нито една приветлива обстановка. Милички мои, не си ли давате сметка, че нямате дори едни пантофи?

– Няма що, хубаво ни подреди – оплака се Теренси.

– Е, ако така го погледнем – оправда се Маноло.

– Хайде, кралице, много те бива – Теренси, мазно-мазно.

– Много добре, щом си го търсите, ще си го намерите. Ще ви държа изкъсо. Ще направя вашето безсмъртие невъзможно. Например, я да видя ръцете! Кога ги михте за последен път?

Те протегнаха ръце, с дланите нагоре, и наведоха глави, като едно-единствено хлапе.

– Не ни се карай, не ни се карай. Моля ти се – умолявах.

– Хм! Така значи! – Направих бърз преглед. – Можете и по-добре! Четка и сапун за пране!

Маноло пусна усмивка на китайче, като в щастливите часове на масата, след храна. Разтегна я като параван, докато не показа и последните си кътници.

– Велика си – как само ни разбираш – каза той, докато аз търках четирите длани с въпросните средства, които се появиха в скута ми още щом ги споменах.

– Сапун „Лагарто“! – въздъхна Теренси. – Любимата марка на мъчителките от моето семейство. Девет от десет домакини го използваша, когато аз бях дете.

– Ти, да мълчиш. Когато човек е сътворил в спомена си нещо като ешафод примесен с трибуна от Енсанче, с претенции, че е балкон от Китайския квартал, най-малкото, което може да направи, е да си мълчи.

Настаних се удобно в люлеещото се кресло и скръстих ръце в скута си, подръпвайки синята нощница, за да ми покрие краката.

– Като че ли започвам да се радвам на свръчовешки възможности – усмихнах се аз. Помислих сапун и четка, помислих люлеещ се стол и нощница, и ето ме. Ще ви подредя във Вечността едно апартаментче като хората. Хайде! Пижамките и в леглото, и ще ви разкажа приказка, която ще докара Квартала ведно със слънцето на очакващия ни нов ден.